

#03

ANGAJOQQAANUT PAASISSUTISSIINEQ, ASSERSUUT

NAALAGAAFFIIT PEQATIGIIT MEEQQAT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUTAAT

Langelinieq atuarfiani meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit angajoqqaanut paasissutissiissutit

Meeqqat Pisinnaatitaaffii (MP) inuit pisinnaatitaaffiinit sutigut assigiinngissuteqarnersut assigiinngitsunik paasineqartarpoq, ulluinnarnilu inuunerannut qanoq isumaqarnersoq aamma taamaap-poq. Pingaaruteqartutut assigiinngissutigat Naalagaaffiit Peqatigiit (NP) MP-ni meeqqat ineriartor-nerat toqqissisimanissamillu pisariaqartitsinerat ataqqillugu qitiutimmassuk. Meeqqat Pisinnaati-taaffii pillugit Isumaqatigiissut (MPI) NP-nnit 1989-imi aalajangiiffigineqarpoq, tunngaviumillu oqariartuuteqarpoq, aalajangersakkani tamani meeqqap pisariaqartitai salliullugit pingartinneqar-tut:

- Tunngaviumik pisariaqartitat – nerisassat, peqqinneq, ineqarnerlu pisinnaatitaafigine-qarput
- Atuarneq, sunngiffik paasissutissallu aqutugalugit ineriartornissaminnut pisinnaatitaaf-feqarput
- Sorsunnernut, persuttaanernut, atonerlunneqarnissamut kanngutsaatsuliorfigineqar-nissamullu illersorneqarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput
- Aalajangeeqataanissamut, sunniuteqarnissamut, peqataatinneqarnissamut oqaaseqar-sinnaanissamullu pisinnaatitaaffeqarput

Meeqqat pisinnaatitaaffii minnerpaamik qanoq pitsaassuseqassanersut anguniarlugu qulakkeerin-nittuupput, nunanilu tamani naalakkersuisut inatsisitigut pisinnaatitaaffiit, peqqinnissatigut, ilin-niartitaanikkut, allatigullu nunap meerartaanik ikiorsiisinaanissaat Meeqqat Pisinnaatitaaffiisa qulakkeertussaavaat. MP qanoq piviusunngortitsiginerlugit siuarsartiginerlugillu nunani naalakker-suisut NP-nnut nalunaaruteqartartussaapput.

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITAAFFINNIK TUNNGAVILIK

Isumaqatigiissutip erseqqissumik oqaatiginngilaa meeqqat arsariarsinnaallutillu filmeriarsinnaanersut, soorlu oqaatigineqanngilaq aamma mobilinut atisanullu nutaalianut pisinnaatitaaffeqarner-sut. Oqaatigineqarporli, naalakkersuisut akisussaaffigigaat ilaqutariit pitsaanerpaamik atugaqartil-lugit meeqqaminnik perorsaasinnaangortinneqartussaasut.

Kalaallit Nunaata MPI oktobarip 7-ani 1993-imi akuersaarpaa, imaappoq inatsiseqanngikkaluarluni Kalaallit Nunaanni atuuttuuvog.

SOOQ NP MEEQQAT PISINNAATITAAFFII PISARIAQARTIPPAGUT?

Nunat arlallit meeqqat atugarissaarnissaannut pisinnaatitaaffiinullu tunngasunik inatsiseqaraluartut, nunarpassuit MP-sa immikkoortuinik eqqortitsinnginnerat tamatigut piviusuuvog. Piitsuussuseq, angerlar-simaffeqannginneq, atornerlugaaneq, sumiginnagaaneq nappaatillu meeqqat erloqissutigaat. Ilinniarsinnaanermut periarfissaq naligiin-ngeqaat, meeqqallu namminneq inuttut pisariaqartitaat inatsisit arlallit ataqinngilaat.

Inuiaat ikinnerussuteqartut meerai, nunallu inoqqaavisa meerartaat ingammik eqqugaasarput. Ajornartorsiutillu nunani suliffissuaqarfui-suni ineriartorfiusunilu naamattuugassaapputtaa. MPI-p tunngaviumik inuit pisinnaatitaaffiisa meeqqanut atuunneri ataqineqarnerulersissimavaat, meeqqallu tamarmik inuuneqarluarnissaat ineriartorsinnaanissaallu qulak-keerneqassasog tamatsinnut malugitinneqarnerulersimavog.

Meeqqat Pisinnaatitaaf-fiisa anguniarpaat inuu-nermi tunngaviumik pisariaqartitat pingarne-rit inunnut ikittuinnarnut atuunnatik tamanut pisin-naatitaaffiunissaat

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUT KIA ALLATARAA?

MPI annertuumik suleqatigiinnerup kinguneraa. Ukiut qulit ingerlane-rini, pisinnaatitaaffiit naalakkersuisunit, suliniaqatigiiffinnit, inuit pisin-naatitaaffiinnik suliniuteqartunit, inatsisilerituunit, peqqinnissatigut ilisi-masalinnit, isumaginninnikkut suliaqartunit, ilinniartitsisunit, meeqqal-lu ineriartornissaannut ilisimatuunit, upperisarsiortut siuttuunit nunar-suarmi tamaneersunit suliarineqarpoq. Ileqqut, kulturikkullu naleqarti-tat pingaaruteqassusaannik isumaqatigiissut ersersitsivoq, meeqqanik illersuisuusunik ineriartornissaannillu qulakkeerinnittunit.

MPI nunanit 192-ini akue-rineqarpoq – oqalutturi-saanermi inuit pisinnaati-taaffiinnut pillugit isumaqa-tigiissutini aatsaat ta-amak amerlatigisunit aku-erineqarluni. Kalaallit Nunaata 1993-mi akuersaarpaa.

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITAAFFINNIK TUNNGAVILIK

PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUTIP MEERAQ QANOQ NASSUARSINNAAVAA?

MPI-p meeraq tassaattippaa 18-it inorlugit ukiulik, nunap inatsisai allatut oqaasertaqanngippata. Meeqqat tamarmik assigiimmik nunap inatsisaanik illersugaassapput 18-inik ukioqalernissamik tungaannut- soorlu pisortatigoortumik pisartagaqarnertigut atornerlugaanissamulluunniit illersugaanertigut.

PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUTIP NUNAP INATSISAI TAARSISSAVAI?

MPI nunap akuerigunigit taava nunap inatsisaanik meeqqanut tunngasunik tulluusaaniarluni ne-riorsuutigisarpaa. Imaappoq nunap inatsisini, politikkini, isumaginnikkullu najoqqutassani soorlu peqqinnissap atuarnermullu tunngasut misissorlugit tulluursassagai. Misissorneqassaaq aamma tamakkua qanoq aningaasalersorneqassanersut. Meeqqap pisariaqartitaasa salliunneqarnissaat pi-sortat qulakkeerniartuartaavaat, meerarlu pitsaanerpaamik ilitsersorneqarlunilu sullinneqartussaavoq.

Ilaatigut makkua periusissatut pilersaaruserneqartussaapput

- Meeqqap pisariaqartitai qanoq salliunneqarsinnaanersut
- MPI qanoq nunap inatsisaanut ilanngunneqarsinnaanersoq
- Meeqqap pisariaqartitaasa salliunnissaannut sullissisussat qanoq pikkorissarneqarsinnaappat
- Meeqqanut Illersuisoqarfik qanoq pilersinneqarsinnaava

Iliuseqarfissat tamarmik ingerlaavartunngortinneqassapput ataasiaannarluni ingerlatassaanatik. MPI Kalaallit Nunaata inatsisaanni tamakkiisumik piviusunngortinneqarnikuunngilaq taamaattumik Kalaallit Nunaanni inatsisit MP-nit qaffasinnerusumik suli inissisimatinneqarput.

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITAAFFINNIK TUNNGAVILIK

ATUARFIUP ANGERLARSIMAFFIULLU PISINNAATITAAFFIIT QANOQ ULLUINNARNI ATORSINNAVAAT?

Atuartut pisinnaatitaaffimminnik akisussaaffigisaannik, allallu pisinnaatitaaffiinik ataqqinninnissaannut atuarfiup ikioraangamigit, taava atuartoq toqqissisimalersinnaasarpog, atuartullu ingerlalluerneruler tarput. Atuarfimmi minnerit annerillu ataatsimooqatigiinnerini ingerlalluarnissaq ilinniarnissamit peqqinnartumillu atuarnissamut sanil-liukkaanni pingaaruteqarnerusarpog.

MPI-p inatsisini politikkinilu meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilanngun-neqarnissaannut naalackersuisut pisussaaffilerneqarput. MPI-lli ta-kutippaa meeqqat perorsarneqarnissaannut angajoqqaat akisussaa-nerpaajusut, angajoqqaallu taamaliornissaannut isumaqatigiissutip ikorfartortussaavai. MPI-mili aamma oqaatigineqarpoq, angajoqqaat meeqqaminnik pitsaanerpaamik atugaqartitsinissaannut naalagaaffik qulakkeerinnissasoq. Meeqqat namminiussuseqartut, ilaqutariinnullu ilaasutut isigineqassapput, nunamilu pisinnaatitaaffinnik akisussaaffinnillu, meeqqat ineriartornissaannut tul-luurtunik peqassaaq, angajoqqaallu ilitsersuinerisigut meeqqat inerisimasunngortussaapput.

Atuarfiup angerlarsimaf-fiullu suleqatigiillutik meeqqatta inuusuttortat-talu MPI-ip anersaava – eqqissineq, ataqqinassu-seq, akaareqatigiinneq, kiffaanngissuseq, naligiis-suseq, suleqatigiinnerlu pilersissavaat.

MEEQQAP ISUMMERNISSAMINUT PISINNAATITAAFFIA – IMM. 12

MPI-mi imm. 12-mi allassimavoq, meeqqat kiffaanngissuseqartumik isummernissaminnut pisinnaatitaaffeqartut, imminnut attuumassute-qartunut tamanut.

Imm. 12-up isummernissamut inersimasut pisussaaffiinik piiaangi-laq, meeqqaminnullu pitsaanagerusussaq aallaavigalguu aalajangiisin-naassusaannik piiaanani, inersimasutulli meeqqamut pitsaanagerusussa-tut isigisaaq aallaavigineqartussaq atorunnaarsinneqanngilaq.

MPI-p ataqqivaa, meeqqat qanorluunniit ukioqaralarunik aalajangigassanut imminnut tunnga-sunut akuliutsinneqarnissaminnut pisinnaatitaaffeqartut, tusaaneqarnissamullu inerisimassusaat ineriartorminnilu killiffiat aallaavigalugu nalilersorneqartassasoq.

Imm. 12 meeqqamut pitsaanagerusussaq eqqarsaatigigaan-ni qanoq ililluni iner-simasup oqartussaa-suuneranut akisussaasu-seqarneranullu naaper-tuuttunngussava?

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITAAFFINNIK TUNNGAVILIK

MEEQQANUT EQQUNNGITSULIORNERNUT MP PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUT QANOQ OQARPA?

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutip (MPI) erseqqissaatigaa, meeqqat tamarmik tarnikkut timikkullu persuttaanernut atornelugaanissanullu illersorneqassasut. Tarnikkut timikkullu persuttaanerit kanngutsaatsuliornerillu meeqqap ineriartornissaraluanut illuatungiliipput, ileqqorissaalernissarlu anguniarneqarsinnaanngilaq persuttaaneq aqqutigalugu.

Timikkut annersitsilluni pillaaarnerit 1967imi inatsisitigut atuarfinni atorunnaarsinneqarput. Aatsaallu ukiut 18it qaangiunneranni 1985-imi angajoqqaat annersitsillutik pillaaqqusaajunnaarput.

MEEQQAT MINNERIT ALLAAT MEEQQAT PISINNAATITA AFFII PAASISINNAAVAAT?

Meeqqap ukiui apeqqutaallutik angajoqqaat meeqqamik peqataatinriarnissaannut meeqqat soqtiginninneri, qanorlu akuliukkusussuseqarneri assigiinngittaqaat. Meeqqat pisinnaatitaaffiini paasitinniasagaanni, imaanngilaq annertuumik kinguneqartussamik aalajangiini-arsaritinniarneqartassasut, kingunissaanik paasinnilluarnissaminut sulii ukiukippallaarpata.

Angajoqqaat meeqqatik peqatigalugit MPI sammisagaat isumaqatigiissutip kaammattuutigaa. – imm. 5.

Angajoqqaat, meeqqamik inerisimassutsikkut killiffianik maluginnisinnaasut soorunalimi taamaaliussapput. Apeqqutinik eqqartuinerit, apeqqutinillu qanoq akiortuinerit, meeqqallu perorsarneqarnerinut peruserineqartut assigiinngittaqaat, meeraq 3, 9 imaluunniit 16-inik ukioqarneranut nallersuuttitsisagaanni.

Pisinnaatitaaffiit, oqariaatsillu inuit imminnut pisussaaffiitut pisinnaatitaaffiinullu tunngasut eqqartornerini meeraq peqataatikaanni taamaaliorneq meeqqap naleqassutsiminik, misiginneqatigin-nissinnaanerani, suleqateqarsinnaanerani nunarsuarmioqataa-nermullu paasinnittaaseqarneranut ineriartortitsillunilu ikorfartuisarpoq.

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITA AFFINNIK TUNNGAVILIK

SOOQUNA LANGELINESKOLE APT-NGORUSUTTOQ?

Langelineskolemi misilittagaqarfigilluarparput, nalinginnaasumik pissuserissaarnissamut, naligiisitaanermut, naapertuuttumik, ataqqeqatigiittumillu suleqatigiinnissamut qitiutikkatsigit. 1999-imi ukiunilu tulliuttuni qulini atualeqqaanut tunngatillugu ilinniartitsisut perorsaasullu sunngiffimmi ornittakkanik Livjægerhuset-imik Lomholts Villamillu eqqarsaqatigiilluni suleqatigiilluartoqareermat. Firenze-mi Berlin-imilu ilinniartitsisunit perorsaasuniillu isumassarsiortoqarsimavoq. Professor Idana Pesciolip "eqqarsaqatigiinnissamik" taaguutai aammalu "takunnissinnaaneq" perorsaanermi ineriartortitsinitsinni tunngavigineqarput. Kulturit assigiinngitsut aallaavigalugit perorsaaneq meeqqallu pisinnaatitaaffii eqqarsataatsimut soorunalimi ilaatinneqarput.

Langelineskolen UNICEF-ip eqqaamioraa, taamaattumillu suleqatigiinnissarput tulluulluinnarsimavoq, siullerpaamillu "APT" pilersipparput.

Suleqatigiinnitsinni nunarsuup sinneranut isiginnittaaserput pitsanngorsaaffiginiarlugulu attatiinrusussimavarput, tamanna atuarfitta ilisarnaatigimmagu.

Pisinnaatitaaffiit attaveqaatinut attuumasorujussuupput – meeqqat meeraqatiminnut inersimasunnullu attaveqarnerannut, aammali naalackersuisut nunaminni innuttaasunut attaveqarnerannut atumassuteqarluni.

Atuartuutitta inuunerminni ingerlaarnissaminni taamatut paasinnittaaseqalernissaat tunniukkususimavarput.

UNICEF ATUARFIK PISINNAATITAAFFINNIK TUNNGAVILIK

